

Nafia memur ve müstahdemlerinin memnu oldukları İşler hakkında 1/938 numaralı kanun lâyihası ve Nafia ve Adliye encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/909

17-IV-1934

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Nafia memur ve müstahdemlerinin memnu oldukları işler hakkında Nafia Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16-IV-934 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Nafia vekâletinin, doğrudan doğruya memleketin imarına müteveccih mesai ve faaliyetinin ehemmiyeti ve bilhassa Cümhuriyet rejiminin feyizli neticelerinden biri olmak üzere bu faaliyetin gittikçe çoğalması dolayısıyla her biri uzun tecrübelerle müstenit ihtisas ve meleke arayan bu sahada çalışan unsurların, aynı sahada devamlı bir surette çalışmalarını temin edecek kanuni bir esasın bulunmamasından mütevellit boşluk, çoktanberi kendini hissettirmekte ve memlekette nafia faaliyetleri inkişaf ettikçe senelerce bu işlerde çalışarak meleke peyda etmiş olan fen adamlarının Nafia camiasından ayrılmalarını intaç etmektedir. Diğer taraftan Nafia teşkilâtında senelerce çalışarak en yüksek makamlara kadar dahi yükseldikten sonra ya kendi arzusu veya tekaüt suretile Nafia teşkilâtından ayrılan bazı memur veya müstahdemler, yine Nafia vekâletinin kontrolü altında bulunan imtiyazlı şirketlerle Nafia teşkilâtına bir mukavele ile bağlı müteahhitlere intisap etmekte ve bu suretle bu zatlerin gerek Nafiadaki eski vazife ve vaziyetleri ve gerek Nafia teşkilâtında senelerce devam eden âmirlik ve memurluk münasebetlerinden mütevellit ve sırf kendi şahsiyetleriyle kaim (Velevki manevî olsun) bir muhite malik bulunmaları itibarile bunların imtiyazlı şirketlerle müteahhitlere ait işleri, evvelce senelerce çalıştıkları bir muhitte takip etmeleri veya hukuki münasebetlerde çok defa vekâlete karşı cephe alabilecek vaziyette bulunan teşekküllere intisap etmeleri, Devlet haklarını ziyaa uğratmağa müsait veya hiç değilse halk menfaatlerinin tebarüz ettirilmesine mâni vaziyetlerin hudusuna sebep olabilir.

Binaenaleyh, gerek halk ve gerek Devlet hak ve menfaatlerinin her türlü tesir ve şaibelerden ari bir şekilde cereyan etmesi maksadile bağlı kanun lâyihası tanzim edilmiştir.

Lâyhaya göre nafia memur ve müstahdemlerinin memnu buldukları işler için beş senelik bir müddet tayin edilmiş ve bu müddet, nafia memur ve müstahdemlerinin lâyhada zikrolunan işlere ya hiç girmemelerini veya bu müddet geçtikten sonra girseler dahi tesir icrasına müsait bir muhit bulamamalarını intaç edeceğinden Devlet ve halk menfaatleri itibarile bir zaruretin ifadesi olan bu lâyihanın esası, beş sene ile takyit edilmiştir.

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Karar No. 6
Esas No. 1/938

28. - IV - 1934

Yüksek Reisliğe

Başvekâleti Celilenin 17 - IV - 1934 tarih ve 6/909 numaralı tezkeresine merbut ve Riyaseti Celilenin 17 - IV - 1934 tarihile encümenimize muhavvel Nafia vekâleti memurlarının vazifelerinden ayrıldıklarında yapamayacakları işlere mütedair olan kanun lâyihası Nafia vekili Ali Beyefendi hazır olduğu halde encümenimizce tetkik ve müzakere edildi.

Türk milletinin refah, emniyet, hayat ve sıhhati ve terakkisi ile alâkadar olduğu halde yıllar ve belki asırlarca geçmiş Hükümetler tarafından ihmal edilmiş bir çok işler vardır ki Cümhuriyet Hükümeti bunları süratle başarmağa ve zayi edilen zamanları telâfi ederek Türk milletini bir an evvel refah ve saadete kavuşturmağa azmetmiş bulunuyor.

Bu işler meyânında Nafia vekâletinin uhdesine düşen şimendifer, yol, su, elektrik, kurutma gibi işler azametli bir masraf ve uzun bir zaman ve emek sarfına muhtaç olduğu nisbette bunları hüsnü idare edecek kudretli memurların vücuduna muhtaç olduğu müstağni arzdır. Halbuki bütün bu işlerde Nafia vekâleti, emir ve idaresinde bulunan memurların bilhassa en kudretlilerinin senelerce hâsıl ettiği meleke ve kudretinden tamamen istifade edeceği bir zamanda bu memurlar şirket ve müteahhitler tarafından temin ve vadedilen yüksek maaş ve menfaatler mukabilinde vekâlet idaresinden ayrılmakta ve vekâlet kadrosu günden güne zayıflamakta olmakla beraber diğer bütün memurlar da vekâletten ayrılan ve şirketlere intisap eden arkadaşlarının kazandıkları menfaatleri görerek onlar da eyi bir iş arayıp bulmak hevesine kapılmakta ve bu yüzden vekâletin deruhde ettiği en mühim işler tedricen ihmale maruz kalmak tehlikesine uğra-

maktadır. Bundan başka bu ümit ve ihmal vazifelerde bazı suiistimalâtı teşvik ve buna yol açan bir mahiyette görülmüştür. Binaenaleyh türlü tedabir ve müşkülât ile elde edilmekte olan varidatın mühim bir kısmının bu şerait dahilinde sarfı ve milletin en mühim menfaatlerinin temini emrinde yapılan gayretlerden azamî istifade edilememesi katiyen tecviz edilemeyeceğinden vekâlet memurlarının kendi işleriyle sıkı bir surette alâkalarını temin etmek ve muhtemel yolsuzluğa bir derece daha set çekmek ve Devlet haklarını daha emniyetle korumak üzere bunların haricte ve vekâletle alâkası olan işlerde bir müddet muayyene zarfında bir vazife ve iş deruhde edememeleri ve vekâlet nezdinde iş takip edememeleri tensip edilmiş ve bu maksatla tanzim kılınan kanun lâyihası tasvip ve kabul edilmiştir.

Birinci madde daha sarîh yazılmış olmak maksadile fıkralara ayrılmıştır. İkinci maddede tayin olunan cezanın yalnız para veya hapis olması hafif görülerek biraz teşdidi tensip ve bunun için ikisi tevhit edilmiş ve bu kanuna mugayir olarak memur istihdam eden şirket ve müteahhitlerde cezanın şümulü tasrih olunmak üzere bir fıkra ilâve edilmiştir.

3 üncü madde kanununun makabline teşmili mahiyetinde olup bu husus teamül ve mevzuatı esasiyemize muhalif görülerek tayyedilmesi muvafık görülmüştür. Bermucibi emri havale Adliye encümenine tevdiî kararlaştırılmıştır.

Na. E. Reisi	M. M.	Kâ.	Aza
Samsun	Erzincan	Manisa	Samsun
Etêm	A. Samih	Osman	Dr. Asım
Aza	Aza	Aza	Aza
Kars	Mersin	Kütahya	Antalya
Baha Tali	S. Fikri	İbrahim	Rasih

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye encümeni

Karar No. 26

Esas No. 1/938

30 - IV - 1934

Yüksek Reisliğe

Nafia memur ve müstahdemlerinin memnu oldukları işler hakkında hazırlanıp Başvekâleti Celileden 17 nisan 1934 tarih ve 2/90 numaralı tezkere ile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Nafia encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi edilmiş olmakla Nafia Vekili Ali Beyefendinin huzurile tetkik ve müzakere olundu.

Lâyihanın esası Nafia vekâletile bu vekâlete bağlı idareler kadrolarından ayrılan memur ve müstahdemlerin beş sene müddetle bu vekâlet ve idarelere taallük eden işlere girmelerinin ve vekâlet kontrolü altında olan imtiyazlı şirketlerde vazife almalarının menedilmesinden ibarettir.

Gerek Hükümetin ve gerek Nafia encümeninin esbabı mucibe mazbatalarında bu gibi memur ve müstahdemlerden bir kısmı resmî vazifede bulunmakla elde ettikleri kudret ve meleke-den istifade edileceği bir sırada vazifeden ayrılarak Nafia işlerine veya Nafia vekâletinin kontrolü altında bulunan imtiyazlı şirketlere girdikleri, bunun neticesi olarak vekâletin kadrosu zayıflığı gibi senelerce yanyana âmir ve memur sıfatile arkadaşlık yaptıkları dairelerde gerek kendi namlarına ve gerek hukukî münasebetlerinde vekâlete karşı cephe alabilecek şirketler hesabına iş takip eylemeleri Devlet ve memleket menfaatlerinin ziyama sebebiyet verecek bir vaziyet ihdas eylediği ve bunun önünü almak için bu lâyihanın tanzim olunduğu izah edilmektedir.

Filhakika; şimdiye kadar olduğu gibi şimdiden sonra da umran ve inkişaf sahasında büyük işler başaracak olan ve bu uğurda fen adamlarına çok ihtiyaç bulunan Devletin işlerinden kaçarak yine Devlet işlerinde daha fazla menfaat temini için hususî teşebbüslere giren ve bu meydana temin eyledikleri mevkilerden istifade ederek Devlet ve memleket zararına hem kendilerini ve hem de başkalarını kazandırmak isteyenlerin bu hareketleri müsamaha ile karşılanacak işlerden olmadığı cihetle bunlara meydan vermeyecek kanunî bir tedbirin alınmasında isabet

gören encümenimiz de lâyihayı esas itibarile kabul etmiştir.

Ancak kanunun unvanı uzun yazılmış olup bu unvan ilk okunuşta bu kanunun neye ait olduğunu ifade edecek şekilde kısaltılarak (Hizmetten ayrılan Nafia memur ve müstahdemlerinin yapamayacakları işler hakkında kanun) şekline konulmuştur.

Bundan başka, kâtip, odacı, kapıcı, hademe gibi küçük sınıflardaki memur ve müstahdemler için böyle bir memnuiyetin vazında faide mutasavver olmadığı ve ancak levazım ve muhasebe işlerinin ehemmiyet ve nezaketi nazarı itibare alınarak bu işlerde çalışanlarla bilûmum mühendis, mimar, ressam, fen memurları hakkında bu memnuiyet vazedilmekle beraber diğer işlerde çalışanlardan daire, şube ve kalem âmirlerinden aşağı mevkilerde bulunanlar bu memnuiyet haricinde bırakılmış ve birinci madde gerek bu esası ifade edecek ve gerek memnu olan işlerin nelerden ibaret olduğunu vuzuhla anlatacak şekilde yeniden yazılmıştır. İkinci ceza maddesi dahi bu kanuna karşı vuku bulacak muhalefetin her şeklini ihtiva eder surette yazılmış ve maddenin ikinci fıkrasındaki hakikî ve hükmi şahıs tabirlerine gelince; ceza daima memnu fili işleyen hakikî şahıslara verilebilip hükmi şahıslarda da o şahsî hükmiyi idare eden kimseler hakkında tatbik edilebileceğinden bunu ifade maksadile (... bu kabil memur ve müstahdemleri bilerek istihdam eden veya bunlarla ortak olan veya bunlara iş haval edenler....) denilerek hakikî ve hükmi şahıs tabirleri kaldırılmış ve diğer maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha bu muaddel şeklile encümen tarafından ittifakla kabul olundu. Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.

Ad. E. Reisi
Çorum
Münir

Bu M. M.
Trabzon
Raif

Kâ.
Trabzon
Raif

Aza
Edirne
H. Hayri

Aza
Konya
Ş. Sırrı

Aza
Kocaeli
Ragıp

Aza
Kayseri
S. Azmi

Aza
Antalya
Numan

Aza
Balıkesir
Vasfi

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Nafia memur ve müstahdemlerinin memnu oldukları işler hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Her ne suretle olursa olsun Nafia vekâleti veya bu vekâlete bağlı idareler kadrolarından ayrılan bütün memur ve müstahdemlerin, ayrıldıkları tarihten itibaren beş sene zarfında :

Nafia vekâletile bu vekâlete bağlı idarelere, gerek doğrudan doğruya ve gerek bilvasıta veya şerik veyahut mümessil sıfatile münakasaya girmeleri veya her hangi bir taahhütte bulunmaları ve Nafia vekâleti veya idareleri müteahhitleri ile Nafia vekâletinin kontrolü altında bulunan imtiyazlı şirketler tarafından istihdam edilmele-ri veya bu şirketlerin idare meclisleri azalışına seçilmeleri ve bu müteahhit ve şirketlerin işleri- ni nafia teşkilâtında takip etmeleri memnudur.

MADDE 2 — Bu kanuna muhalif hareket-lerde bulunanlar, üç aydan üç seneye kadar ha- pis veya yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.

MADDE 3 — Bu kanunun neşrinde birinci maddede yazılı beş seneyi doldurmamış bulu- nanlar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden mu- teberdir.

NAFIA ENCÜMENİNİN TADİLİ

Nafia memur ve müstahdemlerinin vazifeden in- fikâklerinde muvakkaten yapamayacakları işlere dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Her ne suretle olursa olsun Na- fia vekâleti veya bu vekâlete bağlı idare kadro- larından ayrılan bütün memur ve müstahdemle- rinin ayrıldıkları tarihten itibaren beş sene zar- fında :

A - Nafia vekâletine ve vekâlete bağlı ida- relere taallük eden işlerde gerek doğrudan doğ- ruya ve gerek şerik veya mümessil sıfatile bil- vasıta münakasaya giremezler ve her hangi bir taahhütte bulunamazlar.

B - Nafia vekâletinin kontrolü altında bulu- nan müteahhitlerle imtiyazlı şirketler nezdinde hizmet göremezler ve bu imtiyazlı şirketlerde idare meclisi azası ve murakıp olamazlar.

C - Yukarıki fıkrada yazılı müteahhitlerin ve imtiyazlı şirketlerin işlerini vekâlet teşkilâ- tında takip edemezler.

MADDE 2 — Bu kanuna muhalif harekette bulunanlar 3 aydan 3 seneye kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasile ce- zalandırılır. Bu kabül memur ve müstahdemleri bilerek istihdam eden hakikî veya hükmi şahıs- lar yukarıki fıkrada muharrer hapis veya para cezasile cezalandırılır.

MADDE 3 — Bu kanun neşri tarihinden mu- teberdir.

ADLIYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Hizmetten ayrılan Nafia memur ve müstahdemle-
rinin yapamayacakları işler hakkında kanun
lâyihası*

MADDE 1 — Nafia vekâletile bu vekâlete bağlı idareler kadrolarında istihdam edilen bilûmum mühendis, mimar, ressam, fen memurları, muhasebe ve levazım işlerinde çalışan bütün memur ve müstahdemler ve diğer işlerde çalışan daire, şube ve kalem âmirleriyle bunlardan yukarı derecede bulunan memur ve müstahdemler her ne suretle olursa olsun hizmetten ayrıldıkları tarihten itibaren beş sene içinde :

A) Gerek doğrudan doğruya ve gerekse bilvasıta şerik, mümessil, komusyoncu gibi herhangi nam ve sıfatla olursa olsun Nafia vekâletine veya bu vekâlete bağlı idarelere taallük eden işlerde münakasalara veya taahhütlere giremezler ve bu işlerin müteahhitlerinden iş alamazlar ve bu işlerde kullanılamazlar.

B) Nafia vekâletinin kontrolü altında bulunan imtiyazlı şirketler nezdinde hiç bir hizmet göremedikleri gibi şirketlerde idare meclisi reis ve azası veya murakıp dahi olamazlar.

C) Yukarıki fıkralarda yazılı müteahhitlerin ve imtiyazlı şirketlerin işlerini vekâlet ve bu vekâlete bağlı idareler teşkilâtında takip edemezler.

MADDE 2 — Bu kanuna muhalif hareketlerde bulunanlardan memur ve müstahdemlerle bu kabîl memur ve müstahdemleri bilerek istihdam eden veya bunlarla ortak olan veya bunlara iş havale edenler üç aydan üç seneye kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.

MADDE 3 — Nafia encümeninin 3 üncü maddesi aynen

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına Adliye ve Nafia vekilleri memurdur.

16 - IV - 1934

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>Ş Saracoğlu</i>	M. M. V. <i>Zekâi</i>	Da. V. <i>Ş. Kaya</i>
Ha. V. <i>Dr. T. Rüştü</i>	Mal. V. <i>Fuat</i>	Mf. V. <i>Hikmet</i>	Na V. <i>Ali</i>
İk. V. <i>M. Celâl</i>	S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	G. İ. V. <i>Ali Rana</i>	Zr. V. <i>Muhlis</i>

MADDE 4 — Bu kanunun icrasına Adliye ve Nafia vekilleri memurdur.

**MADDE 4 — Nafra encümeninin 4 üncü
maddesi aynen**

